

„TABOR“ izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 13. uri v sklanom naslednjega dne ter stane pololetno 180 K, polletno 90 K, četrtletno 45 K, mesečno 15 K. Insceniti po dogovoru. Pri večkratni objavi popust.

Maribor, Jurečkova ulica štov. 4

UREDNISTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon internurb. št. 276. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritličje, črna. Telefon št. 94. SHS poštnoštehalni račun št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne
vzira. — Rekeni se ne vračajo.

Leto: II.

Maribor, sobota 2. aprila 1921

Številka: 74.

Umazano perilo iz Prekmurja.

Poročilo v eni izmed zadnjih števil *»Tabora«* pod zgornjim naslovom odkriva le eno epizodo iz sedanjih razmer v Prekmurju. Kdor ne pozna teh razmer, se bo čudil, da je kaj takega v pravni državi mogoče: kdor pa je bival nekaj časa med Prekmurci, vé, da je slučaj Cvetko le epizoda v nepretrgani verigi protidržavnega rovarjenja in beganja ljudstva v Prekmurju, da ne more priti k mirnemu življenju, dasiravno si samo želi. Poznavalec razmer bo tudi vedel, da je središče tega rovarjenja iskati v Murski Soboti in da je Cvetko važen činitelj tega dela.

Naši prekmurški rojaki so bili za časa madžarske vlade objekt izmozgovanja. Izmozgali so ga obrtniki, da jim je madžarska vlada dala brezplačno stroje v njihove delavnice, samo da so uganjali najhujšo madžarizacijo. Izsesavali so ga najnižje sluge pri oblatih, ki so bili sploh povsod prva inštanca za stranke. Brez krepkega bakiša slugi ni mogla stranka priti pred sodnika ali političnega uradnika. Izmozgovali so ga vsi uradniki, ki so poznali pravico le po večjem ali manjšem darilu. Izmozgovali pa so ga predvsem odvetniki. Oderuštvo odvetnikov sploh ni poznalo meje. Ni čuda tedaj, da si je odvetnik, ki je prišel na svoje mesto kot berač, v par letih sezidal — palačo, kakor imamo slučaje ravno v Prekmurju. Vsi ti stanovi in inteligenca je stala v službi madžarizacije, zato so imeli pri svojih »poslih« svobodne roke.

Ko smo Jugoslovenci zasedli Prekmurje, je bilo vsaj na videz konec temu oderuštstvu. Ljudstvo je zavriskalo veselja in pozdravljalo Jugoslovane kot svoje odrešitelje. Plapolale so zastave, klicalo je ljudstvo navdušeno »Živijo«. — — Kdo se ni čndil, ko je nastala po nekâj mesecih sprememba? Ljudstvo se je plašno skrivalo v svoje koče, zabavljalo čez Jugoslovane in jih podilo preko Mure. Ali so bile naše oblasti temu preobratu krive?

Madžaronska inteligenca, ki je po zasedbi ostala v Prekmurju, se je sprva skrila in ostala tiho. Saj je takrat vladala močna jugoslovanska vojaška pest, ki je krepko napravila red v kaotičnih, po komunistih nastalih razmerah. Upala je, da bo že zopet prišla do moči in nadalje izmzgavala narod, kakor nekdanje čase. A naše oblasti so, kolikor so mogle in smele, preprečile njih nakane. Iz strahu, da bi se ljudstvo, ki jim je preje hlapčevsko služilo, odvrnilo od njih, so pričeli prekmurski gospodje, na čelu jim oni v Murski Soboti, pošiljati med narod vesti: »Madžari se povrnejo, takrat gorje tebi, Prekmurec, ki se sprijazniš z Jugoslovani. Visel boš na prvem drevesu.« S tem so ljudstvo uplašili. Ljudstvo se je zbalo objubljenega maščevanja in se iz strahu odvrnilo od nas. Išče po tajnih potih zveze s svojimi prejšnjimi tlačitelji, samo da se mu ne bi zgodilo še hujše, »kadar Madžari nazaj pridejo.« Tako je madžaronska prekmurska inteligenca, odvetniki in duhovništvo, obrtniki in učiteljstvo še vedno gospodar situacije in ljudstva, ki ga po raznih notih zopet odira.

Izid volitev v višji šolski svet slovenski.

Ljubljana, 1. aprila. (izvirno.) Kot zastopnika profesorjev v višjem šolskem svetu sta izvoljena napredna kandidata: dr. Pipenbacher s 106 glasovi, prof. Voglar s 101 glasom. Kot namestnika

Pustolovščina gospoda Karla Habsburga.

LDU Beograd, 31. marca. Presburo poroča iz Budimpešte: Vladna stranka je imela ponoči od 29. na 30. marca sejo. Živahno so pozdravili ministra vere, ki je sprejel Karla v Subotiču.

LDU Beograd, 31. marca. Presbiero poroča iz Dunaja: Tu se veruje, da se je Kralj Karl vrnil v Budimpesto v sporazumu z madžarskimi odgovornimi krogi. „Reichspost“ povdarja v uvodniku, da je po madžarski ustavi do smrti kralji oni, ki je kronan s krono sv. Stefana. Ker se Karl ni odpovedal prestolu, se smatra, da je on edini zakoniti madžarski kralj. Madžarska danes ni republika, ona je kraljevina in v odsotnosti kralja vrši vso oblast Horthy.

LDU Beograd, 31. marca, Presburo poroča z Dunaja: „Tagblatt“ ocenjuje prihod Karla v Budimpešto kot neuspeh. List poudarja, da se bo tudi Italija protivila vsaki restavraciji monarhije. Politični faktorji v Cehoslovaški in v Jugoslaviji se tudi pripravljajo na vse eventualnosti.

LDU Beograd, 31. marca. Ministarski predsednik Pašić je danas dolgo konferiral z italijanskim poslanikom grofom Manzoniem. V poučenih krogih

Ustavni člen o državnem svetu sprejet.

LDU Beograd, 31. marca V današnji seji ustavnega odseka je bil sprejet člen 65, ki govori o pravicah oblasti in skupščine ter o kompetenci velikih županov. Tudi člen 64 je bil nato sprejet po vladnem načrtu in se glasi: Oblastveni odbor predpisuje pravilnik in navodila glede izvršitve oblastvenih uredb. Nato je bil sprejet člen 67 o nadziranju poslov samoupravnih oblasti po velikem županu in posebnih strokovnih organih. Po vladnem predlogu je bil sprejet tudi člen 68 glede kompetence zborov upravnega značaja. Zatam je bil sprejet člen 69 o državnem svetu z dostavkom posl. Vujičiča in se glasi: Državni svet in upravna sodišča. Člane državnega sveta postavlja kralj na predlog ministrskega sveta in sicer na nastopni način: Polovico članov imenuje kralj iz dvojnega števila članov, ki jih predlaga narodna skupščina, drugo polovico pa voli narodna skupščina iz dvojnega števila članov, ki jih predlaga kralj. Izpopolnjevanje izpraznjenih mest državnih svetnikov se bo odredilo s posebnimi zakoni, katerim pa je tudi mogoče odstopiti od gorenjega principa. Za člane državnega sveta se smejo postaviti samo oni višji uradniki in javni dalavci, ki imajo fakultetsko izobrazbo in 10 let službe ali javnega dela.

Najmanj dve tretini državnih svetnikov mora imeti diplom o dovršeni pravniški fakulteti. Iz državnega sveta se svetniki lahko premestijo na druga mesta držav-

Ustanovni odbor o agrarni reformi.

LDU Beograd, 31. marca. Nočoj je bila seja ožjega odseka ustavnega odbora, na kateri so pretresovali člen ustave o agrarni reformi. Ta član je redigiran tako, da se ukinejo fevdalna razmerja. Civčije in kmeti postanejo lastniki zemlje. Po posebnih zakonih se bo plačevala odškodnina onim, ki so po agrarni reformi odškodovani.

Zaprisega novih ministrov.

LDU Beograd, 31. marca. Novi ministri dr. Spaho, dr. Karamehmedo-

sta izvoljena istotako napredna kandidata
Feran in Fr. Mravljak. Klerikalec dr.
Zmave je ostal s 73 glasovi v manjšini.
Istotako njegov namestnik prof. Breznik.

se govori, da vlada med Italijo, Cehoslovaško in kralj. SHS popolno soglasje proti povratku Karla Habsburškega. Vlada je včeraj poslala posebno noto zaveznikom glede tega, kaj mislijo o Karlovem povratku. Dokler ne pride odgovor, se bodo sporazumele države male entente. Včeraj je tudi romunski poslanik posetil gospoda Pašiča in izrekel nado, da se bodo obmejni spori kmalu poravnali. Naše čete so dobile nalogo, da preprečijo vsak prehod Romunov čez našo mejo.

DKU Dunaj, 31. marca. Po informacijah „Korrespondenz Herzog“ bude eskralj Karl najbrže počakal na potek današnje seje madžarske narodne skupščine.

DKU Pariz, 31. marca. V „Journal des Debats“ zahteva Avgust Gauvain, da se podpira sukcesijske države v obrambi proti restavraciji Habsburžanov. Parižani naj se ne puste motiti po gotovih simnatijah napram sorogu ekscesarice Cite. Jaques Bainville primerja povratak ekskralja s povratkom grškega kralja in vidi v njem simptome splošnega monarhističnega gibanja, ki lahko postane nevarno. Antanta mora biti pozorna.

ne službe in staviti v pokoj samo na podlagi sodnijske razsodbe. Kadar dovršijo 70. leto ali obolijo tako, da ne morejo več vršiti svojih dolžnosti, se lahko stavijo v pokoj. Državni svet ima nastopne dolžnosti: 1. Kot upravno sodišče rešuje spore upravnega značaja, spore, nastale vsled pritožb proti ukazom in ministrskim rešitvam rešuje državni svet v 1. in zadnji inštanci. 2. Kot upravni organ vrhovne državne uprave sklepa o aktih edinole upravnega značaja, za katere je potrebno njegovo odobrenje, po posebnih zakonih. 3. Državni svet vrši nadzorovanje oblasti nad upravnimi enotami po odredbah zakona. 4. Rešuje spore o pristojnosti med državnimi in upravnimi oblastmi in spore o pristojnosti med državnimi in samoupravnimi oblastmi. 5. Odločuje tudi o vseh vprašanjih, ki mu jih bodo zakoni naložili v dolžnost. Natančnejše odredbe o sestavi, pristojnosti in postopku pri državnem svetu se bodo predpisale s posebnim zakonom. Potem se čita člen 77 o proračunu (izpremenjeno v bud t) samoupravnih enot, ki je bil sprejet po vladnem predlogu. Minister za konstituanto odgovarja na vprašanje posl. Jovanovića, da bo kasacijsko sodišče odločevalo v sporih o pristojnosti med izvršilnimi in sodnimi oblastmi. Prihodnja seja jutri. Dnevni red: Prelepi členov 42, 81 in 13 načrta ustave o prehodnih odredbah.

vič in Pucelj se danes popoldne pri-
segli in prevzeli svoje posle.

Vožnja ekspresnih parnikov med Beogradom in Dunajem.

LDU Beograd, 31. marca. Pogajanja o važnih ekspr. parnikih med Beogradom i Dunajem bodo končala do 1. maja t. l. Vožnja bo trajala od Dunaja do Beograda 36, od Beograda do Dunaja pa 51 ur.

Za vzgled samo en slučaj, jih je pa še dosti. 11. julija 1920 se je vršil v Murski Soboti »Sokolov dan«. Zbrani »Sokolstvo« in narod je po končanih govorih pelo »Lepo našo domovino« in odkrilo glave. Pa stopi k enemu teh domačinov, uplivnemu in čislanemu posestniku, ki je tudi odkril glavo pri petju, že znani junak »Umazanega perila iz Prekmurja« Ljudevit Cvetko in mu pravi: »Dobro, da vem! Tudi ti boš visel, ko pridejo Madžari nazaj. Ko boš visel in jezik iz ust molel, te bom pa jaz za jezik vlekel«. Posestnik se je ustrašil — ima rodbino — in se je zgubil. Od takrat si ne upa več dosti z nami v dotiko.

Je to samo en konkreten primer, ki pa ilustruje dramatično naše razmere. In pri tem pride seveda znani soboški odvetnik dr. Sömen in trdi pred sodni-
jo, da je Cvetko velik — Slovenec. — Cvetko je desna roka dr. Sömena, pri-
ganjač njegove pisarne; skupaj delata za Prekmurce in — — — Kdor pozna
te gospode, vé, da dr. Sömen ne bo dru-
gače izpovedal; in pri tem je govoril
resnico. Saj ti gospodje smatrajo samo
Prekmurce za Slovence, mi smo le
Kranjci in Srbi. A Slovenci so bili od
nekadaj pod madžarsko vlado in tako
bo ostalo

Kdor pozna te razmere, se nič ne čudi slučaju, radi katerega je Ovetko v preiskavi. Vě, da ni samo mogoče ampak zelo verjeten. Iz tega pa je že tudi dana smernica oblastem, da enkrat napravijo red. Če hočemo pripeljati naše prekmürske rojake na pol mirnega življenja in k temu, da bodo verni Jugoslovani, moramo uničiti vse one, ki ga danes odvrčajo od nas. Je to prekmürska madžarska inteligenca, ki ima svoj sedež v Murski Soboti v raznih pisarnah in delavnicah, po želji pa v župniščih in šolah. Ne obračajmo oči pred tem dejstvom, narod in država nas zoveta na delo v tej meri.

Nekaj besedi pa na naslov odvetniške zbornice v Ljubljani, ki se ji v zadnjem času očita nekako »limonadarstvo«. S stališča Prekmurja je ta očitak upravičen, ker bi ta korupcija morala pri nas nastopiti brez represalij, ampak v interesu stanovskega ugleda ljudstva, ki ji ne more biti deveta briga. Brez vseh pomislevkov je svojo čas vpisala v listo odvetnikov bivše madžarske odvetnike, ki so ostali še po zasedbi v Prekmurju. Ti gospodje so kar se tiče prava, ignorante, mojstri so le v enem, to so stroškovniki. Dobro ne obvladajo niti madžarskega prava, o našem pa imajo pojma kakor pastir, ki si je pravne pojme ustvaril s premišljevanjem na paši. Pa ne mislite, da se hočejo ti gospodje naše pravo učiti. Smatrajo to pod svojo častjo in narodnim čustvom: »Saj pridejo Madžari nazaj!« In tako delujejo naprej kot odvetniki, dasiravno so človeško mišleno, rokodelci, ki pa se smatrajo kot odvetniki višji poklic. Ljudstvo jim nosi svoj denar, težak denar, ki ga ti gospodje niti ne zaslužijo. Tako ti gospodje bogate s svojim neznanjem in se smejejo »Jugoslavcem«, pri tem pa pridno vzdržujejo zveze preko meje.

Dolžnost odvetniške zbornice je, da varuje ljudstvo in vsled svojega statusu, v tem slučaju ni treba nobenih represalij. Če hoče brivec briti, mora dokazati svojo usposobljenost; naj tudi velja za naše madžarske odvetniške. Naj odvetniška zbornica pogleda

razne vloge, ki so jih napravili do sedaj ti odvetniki na prekmurska sodišča, naj se informira pri okrožni sodnji v Mariboru, videla bo nespособnost teh gospodov in zardela do ušes.

To so problemi Prekmurja, ki so lahko ozdravljivi. Eden je slučaj Cvetko. Mi smo si o tem ustvarili svojo sodbo, ki tudi v Mariboru ne bo izostala.

Še pride kaj!

L.

T. V.

Volkovi.

Kakor lačni volkovi se zaganjajo ljudje, pristaši stranke, katere glasilo je „Straža“, v vse, kar ni prodalo svojega narodnega ponosa za skledo klerikalne leče. Že pri volitvah v konstituanto so besneli proti lastnim rojakom, sedaj divjajo, pri tretjih volitvah bodo gotovo že zrela za menazerijo. In to so ljudje, ki pravijo, da nastopajo v imenu Krista. Po spovednicah masakrirajo vbojo ljudstvo z besedami, jim prepovedujejo čitanje naprednih listov, to je tistih listov, ki ne hvalijo njihovih dejanj, ki jih oni teoretično in praktično povsodi in ob vsakem času izvajajo. Namesto, da bi se v bratski ljubezni postavili ramo ob ramo s svojimi rojaki in brati ter šli v boj za naše svete pravice po poti, katero je nam sam začrtal naš ideal, pa rujejo in kujejo na najnesramnejši način proti lastnemu narodu, proti samemu sebi. Zakaj? Kaj pa hočemo pravzaprav mi, njihovi rojaki tako zlega, da zaslužimo prokletstvo lastnih bratov? Zahtevamo mogoče kaj krivičnega, ali celo brezverskega? Niti eno, niti drugo. Mi hočemo edino to, da bomo v lastni hiši sami svoji gospodarji. V bratovski medsebojni ljubezni in slogi bi reševali vsa vprašanja, a skupaj bi nastopali proti sovražniku, ki bi nam hotel vzeti svobodo, katero smo si na tako težak način priborili.

Nič drugega, kakor to si želimo. Kaj pa želijo oni? Kaj hočejo pravzaprav s svojimi napadi? Zakaj nas na tako nesramen način napadajo po svojih listih, ko smo vendar njihovi bratje? Zato, ker se nahaja med njimi nekoliko brezsrčnih volkov, ki bi hoteli zapovedovati ne samo v cerkvi, ampak tudi izven cerkve. Tem par volkovom se je zahotelo gospodarstva, da bi lasten narod zapeljali tudi pod bič našega najhujšega sovražnika, samo če bi dobili zato primerne plačilo v obliki ministrskega stolčka. Pri tem pa seveda ne pomislijo, da Bogu in vragu obenem ne morejo služiti. To se pravi, če hočejo služiti Bogu, naj se držijo svojega poklica, katerega so si izbrali, a posvetne stvari, kakor so volitve naj prepuste narodu, ki se bode v medsebojni ljubezni, katero naj bi temu narodu ravno oni v srce vcepili, že sporazumel. Zakaj to se-

janje nepopisnega sovraštva med lastne brate? Zakaj to napadanje ljudi, ki imajo edini greh, da so zavedni Jugoslovenci, ki žele, da bi tudi mesto Maribor prišlo v roke zavednih Jugoslovenov, kakor vse občine tu gori na meji. V slučaju, da se to ne zgodi, potem bo zadela krivda na tem neizbrisnem zločinu edino le naše rojake, ki se imenujejo klerikalci. Zato naj pa odda vsak zaveden Jugosloven svoj glas pri volitvah le za one ljudi, ki so tudi v dejanjih dobri Jugoslovenci a ne samo na jeziku, in s tem prepreči, da bi nam vladali ljudje, ki bi raje danes videli našo propast, kakor jutri.

Notranja in zunanja politika.

* Občinske volitve. Kandidatne liste za volitev občinskih odbornikov in namestnikov morajo biti izrečno označene za take in čitljivo svojeručno podpisane najmanj po toliko volilnih upravičencih, kolikor je treba voliti odbornikov in namestnikov v dotični občini. Vsak volilni upravičenec sme podpisati le eno kandidatno listo. Listo morajo podpisati tudi vsi kandidati z opombo, da izvolitev po tej listi sprejemajo. Ti popisi štejejo v predpisano število predlagateljev. Pod imena kandidatov se napišejo imena enega predstavnika in enega namestnika te liste za volilni odbor. Ako se pa voli na več krajih, tedaj pa za vsako volišče po enega predstavnika in enega namestnika. Brez privolitve se ne sme nihče označiti za predstavnika liste ali njegovega namestnika.

* Volilni odbori. Za vsako volišče sestoji volilni odbor iz župana ali enega občinskega svetovalca kot predsednika, iz enega občinskega odbornika, ki ima volilno pravico v dotični občini in ki ga je izvolil občinski odbor, in iz po enega predstavnika ali namestnika kandidatnih list. Kjer občinski odborovi ni, opravlja funkcijo predsednika, oziroma občinskega odbornika v volilnem odboru, volilec, ki ga določi politično oblastvo.

* Volitve se bližajo. Klerikalni volilni barometer kaže katastrofo, ki bode podobna oni, ki so jo doživeli 28. novembra 1920. Ze pošiljajo nebese, pekel in vse rezerve hudičev v boj za bližajoče se občinske volitve. Kanceljni se že tresejo, a njihovi revolveržurnali spuščajo pline, s katerimi hočejo onamiti ljudstvo, da bi glasovalo za one, ki pravijo, da so Kristovi namestniki. Ravno sedaj, ko slavimo vstajenje onega, ki je rekel svojim apostelnom, da naj gredo med narode in naj jih navajajo na medsebojno ljubezen, sejejo ti psevd-zastopniki nemir in sovraštvo

med lastnimi brati. Nič jim ni sveto; vse uporabijo v dosego svojega cilja. Občinske volitve pa jim bodo dokazale, da se naš narod ne boji njihovih groženj, ki so v sredi votle, a okoli kraja jih nič ni ter bode oddal svoj glas možem, ki se nikakor ne strinjajo z nasilno politiko Rima, ki je ravno zadnje čase prepovedal, da bi naši ljudje v zasedenem ozemlju hvalili in častili Boga v lastnem materinskem jeziku.

* Prav čisto nič jim ni po volji. Ko so bili na vladi klerikalni mogotci, tedaj je bilo tudi staro železo — zlato. Sedaj pa, ko nimajo pri vladi prav nič za govoriti stvar tako obračajo, da tudi zlato postaja — staro železo. Prav čisto nič jim ni po volji, kar vkrene vlada in noben minister po njihovem mnenju ni sposoben za ta poklic. Po svojih anarhističnih glasilih napadajo že na tako veleizdajniški način vse, kar ne vpogiba hrbta pred klerikalnim Rimom, da je že res odveč in prekašajo s tem že najbolj komunistična glasila. Nobeno sredstvo jim ni preumazano, da ga ne bi uporabili proti ljudem, ki nimajo drugega greha na sebi, kakor to, da so zavedni Jugoslovenci, ki želijo spraviti našo državo na pravi tir, da bode ljudstvo živelo v njej svobodno brez upliva od zunaj, a najmanj pa s strani Rima. Tudi Turki, s katerimi so pod avstrijsko vlado živeli v bratskem objemu, so sedaj zločinci, ker so se pogodili s sedanjjo vlado, a ne z dr. Korošcem. Bo pač treba uporabiti tudi za klerikalce tista navijala, ki se jih je uporabljal za komuniste.

* Poljska katastrofa v Gornji Slezi. Da je te katastrofe kriva jugoslov. demokratska stranka, si pač nihče ni mogel misliti, in vendar je to tako, vsaj kakor trdijo mariborski klerikalci v svojem anarhističnem glasilu, v „Straži“. To je tako gorostasna neumnost, da se je celo vsak klerikalec sramuje, toda kaj briga to črne internacionalce; samo da se napada stranko, ki je na vladi. V jezi, da so izgubili korita, so klerikalci kakor stekli psi in menda ni več daleč čas, ko se jih bode res moralo početi loviti na zanjke. Kakor vedno, tako je tudi v tem slučaju ravno nasprotno resnica. Kakor so svoječasno pri koroškem plebiscitu monsig. Podgorec, župnika Križaj in Fajnik agitirali z vsemi malikovalskimi sredstvi za skrahiranje Avstrije in proti lastnim bratom, tako so tudi sedaj pri plebiscitu v Slezi katoliški duhovniki, od škofa pa do zadnjega kaplana, agitirali za luteransko Nemčijo proti najvernejšemu katoliškemu ljudstvu v poljski državi. Izdali so, kakor svoječasno na Koroškem, pastirska pisma, brošure in letake, v katerih so z vsemi prokletstvi

in raznimi kanibalskimi izrazi pritiskali na vbojo katoliško ljudstvo, da glasuje za luteransko Nemčijo. Tako izgleda klerikalna morala, s katero se tako radi ponašajo posebno tedaj, ko se bližajo volitve.

* Atentat na antantno komisijo v Gornji Slezi. V bližini Velike Strelice se je v sredo ponesrečil avto mednarodne plebiscitne komisije radi žice, ki je bila napeta preko ceste. Sofer in en francoski vojak sta bili usmrčena, medtem ko sta dva francoska častnika ranjena. O atentatorjih ni nikakega sledu.

Zanimivosti.

Se nekaj o porokah. Akoravno število žensk, ugodnih za poroko, nadkriljuje število moških, vendar je zelo mnogo takih, ki so ostali samo radi pomanjkanja znanstva neozelenjeni. Ta pojav je dal povod Angležu Montimeru, da napiše daljšo razpravo o tej „socialni nesreči“. On je za to, da ustanovi vlada brezplačne posredovalnice za one, ki bi želeli poroke. Na podlagi statistik dokazuje, da bi bile take ženitve večinoma srečne. Po objavi svojega članka je prejel veliko število pisem duhovnikov, uradnikov, trgovcev, torej od ljudi, ki se bavijo z duševnim delom. Vsi se mu pritožujejo, da jim primanjkuje ženskega znanstva. Montimer pravi: Lahko je razumeti, da je mnogo takih neozelenjenih v pustinji ali v neobljudenih krajih, skoro neverjetno pa je, da so taki pojavi v Londonu ali drugih velikih mestih. Vprašal je več gospodičen, kako bi se dalo to zlo odpraviti. Odgovorile so mu, da so temu krivi sami moški in sicer — kar je skoraj smešno — samo zbog svoje plašnosti napram nežnemu spolu. Nadalje pravi Montimer, da pozna pisatelja, ki hrepeni s celo dušo za razgovor z žensko. Ali vsa njegova znanja sta dve natakariji v restavrantu, kjer obeduje. Cestokrat so krive temu pojavu matere same, ker branijo svojo, sinove vsakega občevarja z ženskim spolom. Neki mladenič je ostal tudi radi neznanja z gospodičnami celo svojo mladost neozelenjen in se je poročil s svojimi 38 leti na pritisk matere s prvo deklico s ceste komaj par dni po znanju. Ta poroka je dolga in težka tragedija. Drugi 40 letni možak je izjavil, da išče že od svoje mladosti po kaki mladenki in da ni preveč izbirčen. Morala bi biti blondinka ter do brega srca. Ali 20 let išče take zamenj in mora torej ostati proti svoji volji neozelenjen.

Dnevna kronika.

— Afera Tomišek. Proforsko društvo nas naproša, da priobčimo izjavo, s katero obsoja osebne napade po naših listih. Mi sami smo naglašali to zahtevo, ko smo opazovali podivjano pisarenje in napadanje zlasti tukajšnje „Straže“, ko se niso ozirali ne na osebno čast, ne na gnotno škodo napadanih. Da je naš list zadnje dni objavil v ostrejšem tonu nekaj napadov na dr. Tomiška, je pripisati na rovaš ogorčenosti nad neprestanim prostaškim napadom klerikalnih listov.

dela. H koncu nastopi zbor, mirno pripovedovaje o nesrečnem koncu, medtem ko slika orkester pojemajoče valovanje Ljubljance.

Melodika je, kakor v vseh Parmovih skladbah, naravna in ljubka, pri tem se opira na narodno podlago. Instrumentacija je vzorna, elegantna, vsepovsodi efektivna in nikoli preobložena. Parmova glasba je zelo dostopna, uprav radi omenjenih lastnosti, naši mladini, ker odgovarja njenemu čustvenemu življenju. Z veseljem in vztrajnostjo je skušala premagati velike tehniške težave, katere vsebuje na mnogih mestih.

Skladba se je proizvajala z največjim uspehom doslej v Ljubljani in v Trstu. Ljubljanska poročila povdarjajo enoglasno velik učinek kompozicije. Mariborski čitalniški zbor je 1. 1914. hotel stopiti s tem delom pred občinstvo. Vaje so bile skoraj skoncane in vojaška godba iz Belovara ljubljensko. Odpovedala se je v zadnjem hipu, ker mariborski magistrat ni hotel napraviti vojaški oblasti jamčiti za mir in red.

Povodni mož.

(Balada za mešan zbor, soli — sopran in tenor — in orkester. Komponiral Viktor Parma. — K. dijaškemu koncertu 5. t. m.)

Fran Prešeren je vzel tvarino iz narodne pripovedke, katero je zapisal Valvazor. Ta pripoveduje, da je bilo v stari dobi v Ljubljani običajno, da so se ob nedeljah shajali ljudje pod lipo na Starem trgu, kjer so često plesali. Najlepša, pa tudi najbolj prevzetna plesalka je bila tedaj neka Urška. — Marsikateremu moškemu je zmesala glavo, v sled česar so jo druge deklice črtile, zakonske žene pa so se na skrivnem žalostile. Končno pa je tudi za Urško prišel dan plačila. Neke nedelje popoldne je kazala malo zanimanja za ples. Vse plesalce, ki so jo zaprosili za ples, je kratkoma odslavila. Šele proti večeru se je odločila, ter iskala primerne plesalce. Pri mizi je zapazila tujca, kakršnega še nihče ni videl in s katerim si je želelo plesati vsako dekle. Par zaljubljenih pogledov z obeh strani in tujec jo je o njeni

sil za ples. Pravil ji je, da je o njeni lepoti že marsikaj slišal, celo tja doli k izlivu Save v Donavo. Njegovemu vabilu se je odzvala Urška z največjim veseljem. Plesala sta, kakor da bi imela peruti; komaj so se hujji noge dotikale tal. Občinstvo je strmelo in godeci so morali nehati, ker trobente niso več donele. V tem hipu je udaril strastni plesalec z nogo ob tla, ter zahteval drugo, krepkejšo glasbo. In glej! Prikazali so se naenkrat črni oblaki in velika nevihta je bila tu. Vsi gledalci so se prestrašili, osobito, ko so videli oba plesalca vedno hitreje in hitreje se sukati po plesišču. Zaman je Urška prosila kratkega počitka. Plesaje sta se čedalje bolj oddaljila od plesišča in dospela do brega Ljubljance. Venomer se vrteč, sta planila v vodo ter izginila v valovih.

Prekrasni poeziji Prešernovi je prilagodil skladatelj muzikalno vsebino. Orkestralna predigra, počenši z motivom povodnega moža, nas pripravlja na naslednjo muzikalno vsebino. Motiv povodnega moža zadoni opetovano ter se ponavlja večkrat na značilnih

mestih, osobito, če so govori o povodnem možu. Narodni plesni motivi (kolo) nas opozarjajo na plesno razpoloženje ljudstva, zbrano ob bregu Ljubljance. Zbor prevzame vlogo pripovedovalca. Z uporabo poljudnih, arijoznih motivov, na podlagi bogate modulacije in ritmiških izprememb, se nam poda takoj značilna poteza celokupne kompozicije. V nadaljnjem pripovedovanju se menjujeta zraven celokupnega zbora tudi moški in ženski zbor.

Krepki signali (z motivi povodnega moža) v trobilih nam naznanjajo bližajoči se nastop povodnega moža. (Tenor-solo. Poje operni tenor, gosp. L. Kovač iz Ljubljane, ki je to vlogo pel tudi pri prvem proizvajanju Glasbene Maticе v Ljubljani). Zaslisi se iz orkestra udarci odločilne sodne ure. Urškin odgovor (sopran-solo, poje ga M. Družovičeva) je istotako, kakor besedilo povodnega moža v obliki arijoznega speva in končuje v učinkovitem dvospevu. Orkester postaja čimdalje bolj nemiren; pripravlja se nevihta. Ilustracija nevihte tvori nekak višek glasbenega razvoja, celega

: Svedska : Avstrija 3 : 0 (1 : 0). Dne 30. marca se je vršila na graškem športnem igrišču Saurma pri najlepšem vremenu revanšna tekma Svedske proti Avstriji, v kateri so zmagali gosti z 3 : 0 (1 : 0). Svedska je predstavila simpatično moštvo. Občudovanje je zbudilo njega spretna igra in sigurno metanje žoge. Avstrijsko reprezentativno moštvo je bilo sestavljeno tokrat samo iz graških igralcev in sicer iz članov G. A. K. in Saurma.

Gospodarstvo, trgovina.

Borza 30. marca.

Zagreb: Berlin 229—230'00, Italija 585—588, London 565—568, New-York 143—144'25, Pariz 995—1005, Praga 189—190, Sveta 2470—2490 Dunaj 21'00—21'20. Valute. Dolarji 139'75—140, avs. krone 22—23'00, carski rublji 60—75, francoski franki 980—0, napolendori 474—476, nemške marke 221—230, romunski lei 195—196, italijanske lire 565—570, čehoslovaške krone 185—0.

Dunaj: dinarji 1845—1865, dolarji 674—678, franc. franki 710—750, švic. franki 11.665—11.715, lire 2756—2770, češk. krone 892—898, madžarske krone 203'75—205'75, nemške marke 1079—1085, poljske marke 84'00—86'00, funti 2650—2670.

Curih: Berlin 9.22, New-York 575—, London 22'63, Pariz 40'65, Milan 23'65, Praga 7.65, Budimpešta 1.75, Zagreb 4.—, Varšava 0.73, Dunaj 1.55 avstrijske krone 0.94.

Luka Baroš. Tržaškemu »Piccolo« se poroča iz Rima, da je italijanska vlada v vprašanju baroške luke in carinskih razmer med pristaniščem in državo Reko zelo rezervirana. Poročevalec »Piccolo« je mnenja, da bo italijanska vlada podpirala stremjenja nekaterih reških osebnosti, ki hočejo stvoriti zvezo med reškim pristaniščem, Delto, luko Barošom ter drugimi obmejnimi kraji in naj dosepejo vse te luke pod upravo pristaniškega sveta, v katerem bodo zastopani Italija, Reka in Jugoslavija in mogoče še one države, ki se bodo poslužile reškega pristanišča v svrhu svoje trgovine.

Zopetni padec francoskih kovin. V preteklem tednu je padla cena pločevini za 100 frankov pri toni. Cene se gibajo sedaj po kakovosti med 500—600 franki, medtem ko se je prodajalo še v preteklem septembru po 1200—1350 frankov. Pričakuje se še nadaljni padec. Mnogo kovinskih industrij in prodajalcev je napovedalo konkurz.

Razno in humor.

Nezakonski sin Franca Ferdinanda. Pred dunajskim sodiščem se je vršila pred dnevi razprava, katere predmet je bila tožba nezakonskega sina bivšega avstrijskega prestolonaslednika Frana Ferdinanda proti njegovim otrokom Zofiji, Maksu in Ernestu Hohenberg. Nezakonski sin zahteva izplačilo dveh milijonov iz zapuščine umorjenega očeta ter izjavlja, da je Fran Ferdinand leta 1889. ustavil v Pragi njegovo mater ter jo pregovoril, da je šla z njim. Njegova mati je bila takrat stara komaj 16 let in je bila iz ugledne meščanske rodbine. Dosedaj je prejela njegova mati vsega skupaj 5000 goldinarjev zase in 41.000 K za dete. Ko je tožitelj leta 1918 demobiliziral in ostal brez obleke, je dobil 50.000 K, obenem pa je moral podpisati izjavo, da se odreka vsem nadaljnjim zahtevam. Tožitelj pravi, da ima kot prestolonaslednikov sin pravico do očetove zapuščine. V sodnih aktih so tudi pisma, ki jih je pisal tožitelj bivšemu cesarju Karlu, katerega je prosil, naj mu kot glavar habsburške družine pomaga do njegove pravice.

Tipična ameriška reklama. Pri predstavi »Fausta« na montrealškem gledališču v Kanadi se je zdel Amerikancem nastop Marjetice pri kolodvoru tako staromoden in banalen, da so nadomestili kolovrat s modernim,

zelo elegantnim šivalnim strojem. Na gledaliških letakih je bilo tudi čitati: »V drugem dejanju se nadomesti kolovrat s šivalnim strojem, na katerem bo čitati v razsvetljenih črkah ime turške. Stroj bo deloval med celim dejanjem tako neslišno, da bode razumelo občinstvo vsako besedo slavne balade tulskega kralja«. Američani so pač bolj praktični kot idealni.

Ne navadna kritika. Umetniški kritik novine »Morning Advertiser« v Londonu mr. silar Rutherford je eden največjih londonskih kritikarjev. Nekega dne se je podal v zelo blaženem stanju v »British Museum«, da pregleda tamkaj razstavljene slike in poroča o njih svojem listu. V predsobi se je vstavil pred ogledalom, misleč, da ima sliko pred seboj. Opazoval je nekaj časa zelo pozorno obraz, ki mu je zrl nasproti ter potem zapisal v beležnik: Prva dvorana. Glava koničnega pljanca. Neoznačeno. Zabrekel obraz, nos rudeč, vendar pa naslikano s tako prečiznostjo, kakor da bi slika živela. Portret vsekakor po naravi. Najbrže sem kedaj že srečal ta model. Prihodnji dan je prinesel imenovani list daljši članek Rutherforda, v katerem imenuje neznanega slikarja te glave pljanca velikega talenta.

Svetovni jeziki. Splošno se sodi, da govori angleščino največ ljudi na svetu. To pa ni res. Število angleško govorečih ljudi je znatno manjše od kitajsko govorečih. Kitajščine se poslužuje okoli 366 milijonov ljudi, kar znaša skoraj petino celega človečanstva. Seveda ima kitajščina mnogo dialektov, ki se znatno razlikujejo. Najrazširjeneše narečje je severno kitajsko, ki je obenem književni jezik. Vsem dialektom pa je skupna enozložnost besed in tako se zamorejo vsled svoje posebne pojmovne pisave vsi sporazumeti. Angleščina, ki jo govori 120—130 milijonov ljudi, je razširjena po celem svetu. Ne samo Avstralija, temveč tudi cela južna Afrika se poslužuje angleščine. Potem pride rusčina, ki jo govori okrog 80 milijonov ljudi. Tudi nemščina je zelo razširjena ter se je poslužuje okoli 70 milijonov ljudi. Španščine in japonščine se poslužuje okoli 60 milijonov ljudi. Posebno ulogo pa igra francosčina, ki jo govori razumnstvo celega sveta. Nobeden navedenih jezikov pa ne more veljati kot mednarodno občevalno sredstvo. Zato so pa nekateri poizkušali ustvariti umetni internacijski jezik. Tako imamo n. pr. volapük in esperanto. Vendar je izkušnja pokazala, da ti jeziki nimajo bodočnosti. Torej bo še v naprej veljal pregovor: »Kolkor jezikov znaš, toliko moč veljaš!«

Zahtevajte v vsaki gostilni in kavarni „Tabor“!

Ne pozabite na naročnino!

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Fran Voglar.

Mala oznanila.

Išča se za takojšnji nastop strojepliskinja za slovensko eventualno hrvaško, nemško in stenografijo. »Kovina« d. d., Maribor, Prešernova ulica 2. 440 2—1

100 kron nagrade dobi oni, ki preskrbi sobo za dva gospoda z hrano ali brez. Ponudbe na anončno eksp. I. Sušnik. 435 2—2

Radi selitve se pohištvo po ceni prodaja. 437 2—2

Iščem v Mariboru ali bližnji okolici gostilno v najem ali na račun. Naslov v upravi »Tabora«. 436 2—2

Nova spalna oprava iz trdega lesa se prodaja. Korosčeva cesta 8. 427 2—2

Mala hiša z lepim vrtom in hlevom na prodaj. Poizve se Meljska cesta 55. 415 2—2

Lahke motorno kolo (Motor-Reve), 2 cilindra, dobro ohranjen, se prodaja. Dravska ulica 11, gostilna.

Hiša s 6 stanovanji, 6 sob in 6 kuhinj, vrtom, dvornice, 10 minut od mesta, priprava za vsako obrt, se prodaja. Naslov v upravnistvu »Tabora«.

Lep svilen, popolnoma nov damski dežnik in jako dobro ohranjena rujava polna torbica, se po nizki ceni prodaja. Vprašati je Koroska cesta 21, priti.

Malo posestvo

v okolici Maribor s stavbiščem za 180.000 K takoj za prodati. Posredovalnica Troha. Slovenska ulica 2. 439 2—1

Svoji k svojim!

Advokat
dr. Kimovec

proje v Trstu

preselil je

pisarno

MARIBOR

Sodna ulica 14.

V nedeljo in ponedeljek

KONCERT v gostilni „BALKAN“

Maribor, Linhartova ul. 13

Točila se bodo najboljša jareninska in ljutomerška vina ter je preskrbljeno za topla in mrzla jedila.

Za obilen obisk se priporoča

Franciška Ingolič, gostilničarka.

Obleke za gospode in dečke

najmodernejšega kroja v veliki izbiri in po nizki ceni. Večja naročila se izvedejo hitro in moderno.

S spoštovanjem

Franc Cverlin, Maribor
Aleksandrova cesta 28.

JUGOSLOVENSKA MATICA

priporoča

krojača Konrada Mihelič

rodod iz Sv. Barbare pri Mariboru. Bil je najboljši krojač v Pulju, postal nedavno žrtve italijanske druhali, ki mu je požgala hišo z vso opravo in živi sedaj kot begunec v Mariboru, **Gospodarska ulica 32** (Švabova hiša). Prosi pomoči s krojaškim delom. Izvršuje vsa dela točno, solidno in po najnižjih cenah.

Naše naročnike

opozarjamo, da se naročnina plačuje v naprej in ne nazaj. Kdor pa nam lista, ko mu poteče naročnina ter ne doloži druge, ne vrne, tega smatramo še nadalje za naročnika ter je tudi pravno dolžan, poravnati nam naročnino za vse nadalje prejete številke.

Uprava.

Motor na plin

dobro ohranjen, prodaja po zelo ugodni ceni
Mariborska tiskarna d. d.
Turčičeva ulica 4.

Zavod za straženje in zaklepanje v Mariboru

prevzame

vsako vrsto straženja v mestu, na kolodvorih, kakor tudi spremljanje železniških vozov. — Pojasnila v pisarni: Pril. staniška ulica 2.

Mestna hranilnica v Mariboru raznanja, da je gospod

Josip Vabšek

njen večletni in zvesti hranilnični sluga po daljši težki bolezni danes preminul.

Pogreb se vrši v soboto, dne 2. aprila ob 16. (4.) uri popoldne iz mestnega pokopališča na Pobrežju.

Maribor, dne 31. marca 1921.

Mestna hranilnica v Mariboru.

443

„BALKAN“

delniška družba za mednarodne Transporte v Ljubljani.

Podružnica: **MARIBOR, Aleksandrova cesta št. 35.**

Podružnice: **MARIBOR, ZAGREB, BEOGRAD, TRST, WIEN.**

Telefon št. 375

Spedicija vseh vrst. :o: Carinska agentura in carinske reklamacije. :o: Vskladščene vsakovrstnega blaga. :o: Mednarodni prevozi. :o: Selitve z patentiranimi pohištvenimi vozovi na vse strani. :o: Spedicijsko dostavno podjetje južne železnice.

Največje domače Spedicijsko podjetje

Brzjav. naslov: Spedibalkan.

Predprodaja vozovnic

za vse proge južne in državne železnice. :o:

Skladišče spojeno s tiro južne železnice, Aleksandrova cesta št. 70.

Največje domače Spedicijsko podjetje